NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY

ELEANOR SHARPSTON

prednesené 24. apríla 2008 [1]

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania predložený Amtsgericht (miestny súd) Flensburg (Nemecko) kladie otázku o súlade nemeckej kolíznej normy so zákazom diskriminácie a právami vyplývajúcimi z občianstva zakotvenými v Zmluve ES. Podľa uvedenej normy je priezvisko osoby, ktorá má iba nemeckú štátnu príslušnosť, určované výlučne nemeckým právom. Preto aj v prípade, že sa taká osoba narodila a má zvyčajné bydlisko v inom členskom štáte (v tomto prípade v Dánsku), ktorého právo sa na ňu uplatňuje na základe jeho vlastných kolíznych noriem, priezvisko tejto osoby, vytvorené a zaregistrované v Dánsku v súlade s uvedenou normou, nemôže byť zaregistrované v Nemecku, ak nie je tiež v súlade s nemeckým hmotným právom.

Právny rámec

Ustanovenia Zmluvy ES

2. Prvý odsek článku 12 ES stanovuje:

„V rámci pôsobnosti tejto zmluvy a bez toho, aby boli dotknuté jej osobitné ustanovenia, akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti je zakázaná“.

3. Článok 17 ES stanovuje:

„1. Týmto sa ustanovuje občianstvo únie. Občanom únie je každá osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu. Občianstvo únie nenahrádza, ale dopĺňa štátnu príslušnosť jednotlivca.

2. Občania únie používajú práva poskytované touto zmluvou a vzťahujú sa na nich povinnosti, ktoré im táto zmluva ukladá.“

4. Podľa článku 18 ods. 1 ES:

„Každý občan únie má právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

štátov, rešpektujúc obmedzenia a podmienky stanovené v tejto zmluve a v predpisoch prijatých na ich vykonanie.“

5. Podľa článku 65 ES (vykladaného tiež v spojení s článkom 61 písm. c) ES a článkom 67 ES) môže zákonodarca Spoločenstva prijať „opatrenia v oblasti súdnej spolupráce v občianskoprávnych veciach s cezhraničnými dopadmi“ vrátane opatrení, ktorých cieľom je „b) podpor[a] zlučiteľnosti pravidiel uplatniteľných v členských štátoch týkajúcich sa kolíznych noriem a sporov o príslušnosť“. Žiadne také opatrenia ešte vo vzťahu k určovaniu mien neboli prijaté. [2]

Hmotnoprávne pravidlá upravujúce určovanie priezvisk

6. V bodoch 5 až 22 návrhov vo veci García Avello [3] poskytol generálny advokát Jacobs prehľad pravidiel upravujúcich určovanie priezvisk v členských štátoch, tak ako sa v danom čase (v roku 2003) uplatňovali. Od tej doby došlo k určitému vývoju a v niekoľkých členských štátoch teraz hmotnoprávne predpisy umožňujú širšie možnosti voľby ako predtým. V tejto fáze však stačí poznamenať, že existuje značná rôznorodosť, nielen pokiaľ ide o spôsob, akým sa priezviská určujú, ale tiež v rozsahu zákonom umožnenej voľby. Konkrétne, zložené priezviská (kombinujúce priezviská oboch rodičov) sú v niektorých členských štátoch zakázané, ale sú povolené v iných členských štátoch, a v ďalších sú zas úplne bežné.

Kolízne normy týkajúce sa určovania priezvisk

7. Na účely zistenia práva uplatniteľného na určenie priezviska osoby vtedy, keď existujú spojenia s viac ako jedným právnym poriadkom, odkazujú niektoré právne systémy na právo zvyčajného bydliska osoby [4], hoci sa zdá obvyklejšie odkazovať na

2 — V súčasnosti sa opatrenia podľa článku 65 ES majú prijať, „pokiaľ je to potrebné pre správne fungovanie vnútorného trhu“. Uvedené obmedzenie sa už neobjaví v článku 81 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorý je koncipovaný ako náhrada článku 65 ES a ktorý upravuje osobitné ustanovenia týkajúce sa rodinného práva s cezhraničnými dôsledkami.

3 — Vec C-148/02, Zb. s. I-11613.

4 — Zdá sa, že medzi členskými štátmi používajú kritérium bydliska [teda zvyčajného bydliska, a nie konceptu bydliska (*domicile*), ako sa používa v systémoch common-law] Dánsko, Fínsko a Lotyšsko, zatiaľ čo grécke právo odkazuje za niektorých okolností na právo posledného spoločného bydliska rodičov.

právo štátnej príslušnosti osoby. [5] Uvedený prístup je v prípade niektorých členských štátov obsiahnutý v medzinárodných dohodách v kontexte CIEC (Medzinárodná komisia pre občianskoprávny status), medzivládnej organizácie, ktorej členmi je 13 členských štátov, pričom tri ďalšie majú štatút pozorovateľa. Nemecko je členom CIEC. Dánsko nie je ani členom, ani pozorovateľom.

8. Mien sa týka množstvo dohovorov CIEC [6], ale žiaden z nich nebol ratifikovaný viac ako siedmimi členskými štátmi. V súhrne stanovujú, že mená osoby majú byť v zásade určované právom štátu, ktorého je osoba štátnym príslušníkom, a že zmluvný štát nepovolí zmeny priezvisk pre štátnych príslušníkov iného zmluvného štátu, ak nie sú tiež štátnymi príslušníkmi prv uvedeného štátu, ale keď to bude vhodné, vydá osvedčenie o odlišujúcom sa priezvisku. Na základe novšieho dohovoru [7], ktorý ešte nenadobudol platnosť, keď je dieťa štátnym príslušníkom viac ako jedného zmluvného štátu, priezvisko pridelené v štáte narodenia sa bude uznávať v ostatných zmluvných štátoch, rovnako sa tiež bude uznávať priezvisko pridelené na žiadosť rodičov v inom zmluvnom štáte, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom.

Nástroje týkajúce sa práv detí

9. Článok 3 ods. 1 Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa [8] uvádza: „Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.“ V podstate rovnaké ustanovenie možno nájsť v článku 24 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie. [9]

10. Článok 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa okrem iného stanovuje, že dieťa má byť „ihneď po narodení zaregistrované a má od narodenia právo na meno“. V zásade rovnaké ustanovenie sa nachádza v článku 24 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. [10]

5 — Tak sa to zdá byť v prípade väčšiny zvyšných členských štátov. Írsko a Spojené kráľovstvo však nemajú žiadnu osobitnú kolíznu normu — v praxi je ich vnútroštátne právo dostatočne pružné, aby mu vyhovelí mená vytvorené v súlade s akýmkoľvek právnym systémom.

6 — Dohovory CIEC č. 4, o zmenách priezvisk a krstných mien, zo 4. septembra 1958; č. 19, o práve uplatniteľnom na priezviská a krstné mená, z 5. septembra 1980, a č. 21, o vydávaní certifikátov o nezhodných priezviskách, z 8. septembra 1982.

7 — Dohovor CIEC č. 31, o uznávaní priezvisk, zo 16. septembra 2005.

8 — Z 20. novembra 1989, ratifikovaný všetkými členskými štátmi.

9 — Ú. v. ES C 364, 2000, s. 1 (nedávno v Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 1).

10 — Zo 16. decembra 1966, tiež ratifikovaný všetkými členskými štátmi.

Vnútroštátne právo relevantné pre túto vec

11. Podľa dánskych pravidiel medzinárodného práva súkromného sa otázky týkajúce sa určenia priezviska osoby riadia právom bydliska uvedenej osoby (teda zvyčajného bydliska), tak ako je definované v dánskom práve. Keď treba určiť priezvisko osoby so zvyčajným bydliskom v Dánsku, uplatní sa teda dánske právo.

12. V čase rozhodnom pre túto vec bolo určovanie priezvisk v Dánsku upravené článkami 1 až 9 zákona č. 193 z 29. apríla 1981 (Lov om personnavne — Zákon o osobných menách). [11]

13. Podľa článku 1 uvedeného zákona, ak rodičia používajú jedno priezvisko, toto meno je určené dieťaťu. Ak nepoužívajú rovnaké priezvisko, možno vybrať priezvisko ktorékoľvek rodiča. Článok 9 však tiež umožňoval administratívnu zmenu priezviska na priezvisko zložené z priezvisk oboch rodičov spojených spojovníkom.

14. Alternatívne (a obvykle), ak má dieťa priezvisko jedného rodiča, priezvisko druhého rodiča môže byť použité ako „stredné meno“ (*mellemnavn*). Obe priezviská sú teda v skutočnosti spojené (bez spojovníka). Na základe zákona z roku 1981 však mohol v takom prípade prejsť na nasledujúcu generáciu iba druhý prvok zloženého mena (priezvisko).

15. V Nemecku má byť podľa článku 10 ods. 1 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (zákon uvádzajúci občiansky zákonník, ďalej len „EGBGB“) o mene fyzickej osoby rozhodnuté podľa práva štátu, ktorého je osoba štátnym príslušníkom. Podľa článku 10 ods. 3 môže byť priezvisko dieťaťa určené odkazom na právo iného štátu iba vtedy, ak je rodič (alebo iná osoba určujúca meno) štátnym príslušníkom uvedeného štátu. Nemecké právo však možno uplatniť vtedy, keď nemá žiaden rodič nemeckú štátnu príslušnosť, ale aspoň jeden z nich má bydlisko v Nemecku.

16. Podľa § 1616 Bürgerliches Gesetzbuch (občiansky zákonník, ďalej len „BGB“), ak rodičia používajú jedno priezvisko [12], uvedené

11 — Odvtedy bol nahradený, s účinnosťou od 1. apríla 2006, zákonom č. 524 z 24. júna 2005 (Navnelov — Zákon o menách), ktorý dáva viac možností.

12 — V súlade s § 1355 to môže byť iba priezvisko, ktoré mal predtým jeden z manželov, a nie ich kombinácia.

meno bude určené dieťaťu, rovnako ako v Dánsku. § 1617 stanovuje:

„1. Ak manželia nemajú spoločné priezvisko manželov a majú dieťa v spoločnej starostlivosti, vyhlásením pred matrikárom zvolia buď priezvisko otca, alebo priezvisko matky v čase vyhlásenia za priezvisko, ktoré bude určené dieťaťu pri narodení. … Voľba rodičov sa vzťahuje aj na ich ďalšie deti.

2. Ak rodičia neuskutočnili uvedené vyhlásenie v lehote jedného mesiaca po narodení dieťaťa, Familiengericht[13] prevedie právo určiť priezvisko dieťaťa na jedného z rodičov. Odsek 1 sa použije *mutatis mutandis*. Súd môže určiť lehotu na výkon uvedeného práva. Ak nebolo právo určiť priezvisko dieťaťa vykonané pred uplynutím uvedenej lehoty, dieťa bude niesť priezvisko rodiča, na ktorého bolo právo prevedené.

3. Keď sa dieťa narodí mimo nemeckého územia, súd prevedie právo určiť priezvisko dieťaťa v súlade s odsekom 2, iba ak o to požiada ktorýkoľvek z rodičov alebo dieťa alebo keď je nevyhnutné zapísať priezvisko dieťaťa na nemecký registračný alebo identifikačný doklad.“

17. § 1617 ods. 1 teda vylučuje možnosť zloženia priezvisk oboch rodičov na vytvorenie nového zloženého mena. Nebráni však tomu, aby naďalej pretrvávalo existujúce zložené meno, ktoré už niesol niektorý z rodičov. [14]

Judikatúra Súdneho dvora

18. Otázky týkajúce sa určovania priezvisk v kontexte práva Spoločenstva často nevyvstávajú. V tejto oblasti však Súdny dvor už prejednával dva návrhy na začatie prejudiciálneho konania — veci Konstantinidis [15] a García Avello [16] — a skorší návrh na začatie prejudiciálneho konania v tejto veci. [17]

13 — Označenie Amtsgericht vykonávajúceho pôsobnosť súdu v rodinných veciach.

14 — Bundesverfassungsgericht (Ústavný súd) konštatoval, že § 1616 a §1617 nie sú protiústavné v rozsahu, v akom bránia tomu, aby malo dieťa zložené priezvisko spájajúce priezviská oboch rodičov (rozsudok z 30. januára 2002, 1 BvL 23/96, BVerfGE 104, s. 373).

15 — Vec C-168/91, Zb. s. I-1191.

16 — Už citovaná v poznámke pod čiarou 3.

17 — Vec C-96/04, Standesamt Stadt Niebüll, Zb. s. I-3561 (pozri nižšie, body 21 až 29).

19. Vo veci Konstantinidis Súdny dvor konštatoval, že je v rozpore so zákazom diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, aby bol grécky štátny príslušník povinný používať pri výkone svojho povolania v inom členskom štáte prepis svojho mena, ktorý zmenil jeho výslovnosť, ak z toho vyplývajúce skreslenie spôsobovalo riziko, že by si ho mohli potenciálni klienti pomýliť s inými osobami.

20. Vo veci García Avello Súdny dvor konštatoval, že články 12 ES a 17 ES bránia belgickým orgánom v tom, aby odmietli vyhovieť žiadosti podanej v mene maloletých detí s bydliskom v Belgicku, ale s dvojitou belgickou a španielskou štátnou príslušnosťou, aby boli ich priezviská zmenené na priezviská, na ktoré boli oprávnené v súlade so španielskym právom a tradíciou.

Skutkový stav a konanie

21. Dieťa Leonhard Matthias sa narodilo v Dánsku v roku 1998 rodičom Stefanovi Grunkinovi a Dorothee Paulovej. Dieťa a jeho rodičia majú iba nemeckú štátnu príslušnosť (samotným narodením v Dánsku sa štátne občianstvo nepriznáva). Od svojho narodenia žilo dieťa hlavne v Dánsku, kde jeho rodičia spočiatku žili spoločne. Niekoľko mesiacov v rokoch 2001 až 2002 s nimi dieťa žilo v Niebülle v Nemecku. Odvtedy žije hlavne so svojou matkou v Tønderi v Dánsku, ale pravidelne býva aj so svojím otcom v Niebülle, ktorý je vzdialený asi 20 km.

22. Narodenie Leonharda Matthiasa bolo pôvodne zaregistrované v Dánsku pod priezviskom „Paul“ a „Grunkin“ ako *mellemnavn* (stredné meno). O niekoľko mesiacov neskôr, na žiadosť jeho rodičov, bolo priezvisko zmenené na „Grunkin-Paul“ na základe administratívneho osvedčenia (*navnebevis*) a bol vydaný rodný list s uvedeným priezviskom.[18] To bolo možné, pretože dieťa malo bydlisko v Dánsku na účely dánskeho medzinárodného práva súkromného, čiže na určenie jeho priezviska sa uplatnilo dánske hmotné právo.

23. Rodičia si želajú zaregistrovať svoje dieťa u nemeckých orgánov v Niebülle pod priezviskom „Grunkin-Paul“, ktoré mu bolo určené v Dánsku. V súlade s vyššie uvedenou nemeckou právnou úpravou[19] tieto orgány odmietli toto meno uznať a trvali na tom, že vybrané priezvisko musí byť buď „Grunkin“, alebo „Paul“.

18 — Podľa Stefana Grunkina rodičia pôvodne určili priezvisko Leonharda Matthiasa ako „Grunkin-Paul“ a zmena bola vykonaná na účel zosúladenia jeho rodného listu s uvedeným zamýšľaným určením. V dôsledku toho mená oboch rodičov tvorili súčasť priezviska dieťaťa a žiadne nebolo iba *mellemnavn* (pozri bod 14 vyššie). Akékoľvek však môže byť presné postavenie, východiskovým bodom musí byť skutočnosť, že voľba priezviska „Grunkin-Paul“ bola podľa dánskeho práva pre rodičov otvorená.

19 — Body 15 a 16.

24. Rodičia napadli uvedené zamietnutie na nemeckých súdoch, ale ich návrhy boli zamietnuté na poslednom stupni v roku 2003.

25. Potom, v súlade s § 1617 ods. 2 BGB, príslušný Standesamt (matričný úrad) predložil vec na rozhodnutie Amtsgericht Niebüll. Ako Familiengericht mal uvedený súd určiť rodiča, ktorý bude mať právo vybrať priezvisko dieťaťa alebo ktorého priezvisko bude dieťa mať, pokiaľ nebude uvedená voľba uskutočnená.

26. Súd si však kládol otázku, či je kolízna norma v článku 10 EGBGB vo svetle článkov 12 ES a 18 ES platná, keďže určovanie priezvisk sa riadi iba štátnou príslušnosťou. Preto požiadal Súdny dvor o rozhodnutie týkajúce sa výkladu Zmluvy ES vo vzťahu k súladu článku 10 EGBGB so Zmluvou ES. [20]

27. V priebehu konania pred Súdnym dvorom vznikli pochybnosti o prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania, keďže sa zdalo, že vnútroštátny súd konal ako správny, a nie ako súdny orgán.

28. Vo svojich návrhoch z 30. júna 2005 generálny advokát Jacobs uvedené pochybnosti vzal na vedomie, ale domnieval sa, že Súdny dvor by napriek tomu na položenú prejudiciálnu otázku mal odpovedať. [21] Zastával názor, že situácia patrí do pôsobnosti práva Spoločenstva a že, hoci nedošlo k žiadnej diskriminácii z dôvodu štátnej príslušnosti, je „úplne nezlučiteľné s postavením a právami občana Európskej únie…, aby sa od občana požadovalo mať rozdielne mená podľa zákonov rozdielnych členských štátov“. [22]

29. Rozsudkom z 27. apríla 2006 Súdny dvor konštatoval, že nemá právomoc odpovedať na položenú prejudiciálnu otázku, pretože vnútroštátny súd nemôže byť považovaný za orgán vykonávajúci funkciu súdu.

30. Dňa 30. apríla 2006 rodičia opätovne požiadali Standesamt, aby ich syna zaregistroval pod priezviskom Grunkin-Paul, teda menom, pod ktorým bol zaregistrovaný v Dánsku. Standesamt uvedené zaregistrovanie opätovne zamietol, pretože podľa nemeckého práva nie je možné.

31. Na základe nemeckých procesných pravidiel prejednáva odvolanie rodičov proti uvedenému novému zamietnutiu odlišný Amtsgericht, konkrétne Amtsgericht Flens-

20 — Vec C-96/04, citovaná v poznámke pod čiarou 9.

21 — Body 30 až 44 týchto návrhov.

22 — Body 45 až 56.

burg. Uvedený súd poznamenáva, že nemecké právo mu bráni uložiť matrikárovi povinnosť zaznamenať zložené priezvisko, ale má podobné pochybnosti ako sú tie, ktoré mal Amtsgericht Niebüll.

32. Domáha sa preto rozhodnutia o nasledujúcej otázke:

„Je vo svetle zásady zákazu diskriminácie stanovenej v článku 12 ES a vzhľadom na voľný pohyb zaručený každému občanovi Únie článkom 18 ES prípustná nemecká kolízna norma stanovená v článku 10 EGBGB, pokiaľ sa pravidlá určenia priezviska spájajú iba so štátnou príslušnosťou?“

33. Písomné pripomienky predložili Stefan Grunkin, belgická, francúzska, nemecká, grécka, litovská, holandská, poľská a španielska vláda a Komisia. Na pojednávaní boli prítomné nemecká, grécka, litovská a španielska vláda a Komisia.

Prípustnosť

34. Prípustnosť tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je formálne spochybnená, hoci belgická vláda sa pýta, a) či je vnútroštátny súd oprávnený uložiť povinnosť zaregistrovať zložené priezvisko, najmä vzhľadom na to, že skoršie konanie dospelo k definitívnemu záveru, a b) či tento spor nie je len hypotetický.

35. Uvedené pochybnosti však nezdieľa nemecká vláda, ktorá podrobne vysvetľuje, ako je podľa nemeckého práva konanie vo veci samej tak prípustné, ako aj skutočne sporové. V podstate rodičia Leonharda Matthiasa podali žalobu (ktorej nebráni definitívne ukončenie konania o ich predošlej žalobe v roku 2003) proti matrike, domáhajúc sa uznesenia prikazujúceho zaregistrovanie priezviska dieťaťa ako „Grunkin-Paul“. Na účely rozhodnutia o tom, či možno také uznesenie vydať — pričom v tomto kontexte súd jasne koná ako orgán vykonávajúci funkciu súdu — vnútroštátny súd potrebuje rozhodnutie o výklade práva Spoločenstva.

36. Vzhľadom na to sa mi nezdá nevyhnutné, aby Súdny dvor preskúmaval prípustnosť tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania podrobnejšie.

O veci samej

Úvodné úvahy

37. Medzinárodné právo súkromné, akokoľvek to môže jeho názov naznačovať, nie je súčasťou medzinárodného práva. Je odvetvím vnútroštátneho práva každého právneho systému. Upravuje mechanizmus, alebo presnejšie súbor navzájom prepojených mechanizmov, na určenie toho, kedy majú právne situácie alebo vzťahy prepojenia s viac ako jedným právnym systémom, aké súdy alebo iné orgány by mali mať právomoc, aké hmotné právo by sa malo použiť a aké účinky alebo uznanie treba priznať rozhodnutiam prijatým alebo právnym úkonom urobeným v súlade s inými právnymi systémami.

38. Keďže dotknuté situácie alebo vzťahy sú z definície vzťahy medzi viacerými právnymi poriadkami, fungovanie každého právneho systému sa nevyhnutne dostáva do vzťahu s fungovaním iných systémov. Niekedy sa ozubené kolieska točia hladko, niekedy sa zadrhnú. Keď sa točia hladko (čo je lepšie), môže to byť preto, že dotknuté právne systémy majú od samého začiatku zlučiteľné pravidlá, alebo spolupracovali, aby dosiahli zlučiteľnosť v kontexte takého orgánu, ako je CIEC alebo Haagská konferencia medzinárodného práva súkromného [23], alebo ich k tomu (v rámci Európskej únie) nabádala povinnosť súladu vyplývajúca z právneho poriadku Spoločenstva. Zostáva však veľa oblastí, v ktorých je súlad alebo harmonizácia neúplná.

39. Vynára sa teda obraz komplexných vzťahov medzi komplexnými systémami, ktoré pôsobia na seba navzájom vo svojej zložitosti, ale nie vždy v harmónii. Akékoľvek prispôsobenie jednému mechanizmu môže ovplyvniť široký rozsah interakcií. Zmena pravidiel medzinárodného práva súkromného jedného právneho systému týkajúcich sa určovania mien by mohla mať následky nielen na spôsob, akým uvedené pravidlá navzájom pôsobia s ekvivalentnými pravidlami iného systému, ale tiež na fungovanie jeho vlastných pravidiel medzinárodného práva súkromného týkajúcich sa súvisiacich oblastí osobného stavu alebo rodinného práva (s následnými zmenami vo vzájomnom pôsobení medzi uvedenými pravidlami a pravidlami iných systémov) alebo na jeho príslušné pravidlá hmotného práva.

40. Nemožno sa preto čudovať, že väčšina členských štátov predkladajúcich v tejto veci pripomienky naliehala na Súdny dvor, aby sa vyhol zasahovaniu do predmetnej nemeckej kolíznej normy. Niektorí právni vedci okrem

23 — Ktorej členmi sú všetky členské štáty a Európske spoločenstvo samotné (pozri rozhodnutie Rady 2006/719/ES z 5. októbra 2006, Ú. v. EÚ L 297, 2006, s. 1).

toho kritizovali rozsudok Súdneho dvora vo veci García Avello a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jacobs vo veci Standesamt Stadt Niebüll za údajné nedocenenie dôsledkov prijatého prístupu. [24]

41. Toto je jasne oblasť, v ktorej by mal Súdny dvor konať zľahka a opatrne. To, že musí konať opatrne, však neznamená, že sa musí báť konať vôbec.

42. Ako na to poukázalo niekoľko členských štátov, túto oblasť má Spoločenstvo právomoc upravovať, práve tak, ako na základe článku 61 písm. c) ES a článku 67 ods. 1 ES už upravilo právomoc a uznávanie a výkon rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností [25] a uvažuje o úprave uplatniteľného práva v manželských veciach. [26]

43. Vzhľadom na to je o to viac pravdou, že ako Súdny dvor uviedol vo veci García Avello, [27] „aj keď pravidlá upravujúce priezvisko osoby patria pri súčasnej podobe práva Spoločenstva do pôsobnosti členských štátov, tieto štáty musia pri jej vykonávaní dodržiavať právo Spoločenstva…, najmä ustanovenia Zmluvy o práve každého občana Únie voľne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov“.

44. V dôsledku toho sa Súdny dvor nemôže vyhnúť svojej povinnosti vykladať právo Spoločenstva tak, aby pomohol vnútroštátnym súdom, ako je napríklad Amtsgericht Flensburg v tejto veci, ktorých úlohou je rozhodovať, či sú konkrétne vnútroštátne pravidlá skutočne v súlade s uvedeným právom.

24 — Pozri napríklad komentár k veci García Avello od Mathiasa Audita, v Recueil Dalloz 2004, s. 1476, v bode 20, a od Thomasa Ackermanna, v Common Market Law Review 2007, s. 141, najmä na s. 153, a komentár k návrhom vo veci Standesamt Stadt Niebüll od Dietra Henricha, v Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts 2005, s. 422.

25 — V súčasnosti v nariadení Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. ES L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243).

26 — Návrh Komisie [KOM(2006) 399 v konečnom znení zo 17. júla 2006] na nariadenie Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2201/2003, pokiaľ ide o súdnu právomoc, a ktorým sa zavádzajú pravidlá týkajúce sa rozhodného práva v manželských veciach. Dôvodová správa uvádza: „zvyšujúci sa pohyb občanov v Európskej únii [ktorý] vedie k zvýšenému počtu medzinárodných párov, t. j. manželov, ktorí majú rôznu štátnu príslušnosť, manželov, ktorí bývajú v rôznych členských štátoch, alebo bývajú v členskom štáte, ktorého jeden z manželov alebo obaja manželia nie sú štátnymi príslušníkmi“ — čo je práve kontext, v ktorom sa vyskytuje táto vec.

27 — V bode 25.

45. Je nepochybne pravdou, že veci by boli jednoduchšie, ak by bola na riešenie tejto situácie prijatá právna úprava Spoločenstva (alebo ak by všetky členské štáty boli členmi CIEC a ratifikovali všetky jej dohovory). Legislatívne alebo zmluvné riešenie by okrem toho v takej oblasti bolo vhodné. Diskusie, ktoré predchádzajú prijatiu právnej úpravy Spoločenstva alebo mnohostranných dohôd sú nevyhnutne dlhšie, dôslednejšie a so širším záberom, ako to môže byť kedykoľvek dosiahnuté v kontexte konania o prejudiciálnej otázke pred Súdnym dvorom. Aj vzhľadom na zvyšujúcu sa mobilitu občanov na území Európskej únie, ktorá nie je len jednotným trhom, ale aj jednotnou oblasťou slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, je jasné, že konflikty záujmov zahŕňajúce určovanie a používanie osobných mien môžu (a pravdepodobne budú) vznikať s narastajúcou frekvenciou, pokiaľ sa nenájde nejaké primerané riešenie. Také riešenie by malo byť úplne a systematicky premyslené, s primeraným zohľadnením všetkých jeho dôsledkov na všetky dotknuté právne systémy.

46. Žiadne také riešenie však ešte neexistuje. Za súčasného stavu vecí musí Súdny dvor vykladať existujúce právo Spoločenstva k právu občana na voľný pohyb a pobyt na území členských štátov, bez diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti. Musí to robiť so zohľadnením konkrétnej situácie, ktorá nastala v spore vo veci samej. Mal by sa vyvarovať zasahovania v akomkoľvek nie nevyhnutnom rozsahu do právomocí členských štátov v záležitostiach medzinárodného práva súkromného. Zároveň nesmie rozriediť alebo oslabiť koncept občianstva Únie — „základn[ý] štatú[t] štátnych príslušníkov členských štátov“ [28] — alebo zbaviť práva vyplývajúce z uvedeného štatútu skutočného zmyslu.

47. Tu sa mi zdá, že problém, o ktorom treba rozhodnúť na to, aby sa vnútroštátnemu súdu umožnilo dospieť k rozhodnutiu o ním prejednávanej veci, je užší, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať.

48. Po prvé hmotnoprávne pravidlo nemeckého práva, na základe ktorého musí byť priezviskom dieťaťa priezvisko jedného rodiča, bez možnosti kombinovania mien oboch, nie je samo osebe predmetom pochybností. V uvedenej oblasti nie sú uplatniteľné žiadne hmotnoprávne pravidlá práva Spoločenstva (a nezdá sa, že by existoval akýkoľvek právny základ na prijatie takých pravidiel) a nezdá sa, že by nejaké vnútroštátne pravidlo predpisujúce alebo zakazujúce akúkoľvek konkrétnu podobu mena bolo samo osebe spôsobilé porušiť práva občana na nediskriminačné zaobchádzanie a právo na voľný pohyb a pobyt. Problém sa môže objaviť iba vtedy, ak také pravidlo narazí, vo vzťahu k danému jednotlivcovi, na pravidlo iného členského štátu.

28 — Vec C-184/99, Grzelczyk, Zb. s. I-6193, bod 31. Formulácia bola odvtedy často používaná, naposledy vo veci Eind, C-291/05, Zb. s. I-10719, bod 32.

49. Po druhé, hoci je otázka vnútroštátneho súdu formulovaná z hľadiska súladu kolíznej normy obsiahnutej v článku 10 EGBGB s právom Spoločenstva, podľa môjho názoru sa nemusí posudzovať platnosť uvedeného ustanovenia ako celku, ale iba platnosť jeho účinku v spojení s § 1617 BGB, ktorým je zabránenie zaregistrovania priezviska oprávnene vytvoreného a už zaregistrovaného v Dánsku.

50. V dôsledku toho nie sú vyjadrenia určitých členských štátov pred Súdnym dvorom nástojčivo obhajujúce nadradenosť štátnej príslušnosti nad zvyčajným bydliskom ako hraničného určovateľa vo veciach statusu (keďže ide o stabilnejšie a jasne zistiteľné kritérium) podľa môjho názoru priamo relevantné, akokoľvek môžu alebo nemusia byť oprávnené. Súdny dvor sa nemusí a nemal by sa rozhodovať medzi týmito dvoma kritériami — rovnako ako sa vo veci García Avello nerozhodoval medzi belgickými a španielskymi pravidlami na určovanie priezviska prideleného dieťaťu.[29] Jeho osobitnou úlohou v tejto veci je skôr posúdiť neuznanie mena vzhľadom na štandardy práva Spoločenstva.

51. Napokon sa mi zdá podstatné, že spor vo veci samej sa týka situácie, v ktorej bolo priezvisko určené a zaregistrované pri narodení v súlade s uplatniteľným dánskym právom a zmenené a krátko po narodení opätovne zaregistrované v súlade s tým istým uplatniteľným právom predtým, ako bola na nemecké orgány podaná akákoľvek žiadosť o zaregistrovanie. Nejde preto o prípad zmeny — v členskom štáte zvyčajného bydliska — mena určeného v súlade s právom členského štátu štátnej príslušnosti. Skutočnosť, že pôvodne zaregistrované priezvisko bolo zlučiteľné *s* nemeckými pravidlami a že revidované priezvisko nebolo neznamená, že prvé priezvisko bolo vytvorené v súlade *s* uvedenými pravidlami. Obe priezviská boli vytvorené v súlade s dánskymi pravidlami a rodičia Leonharda Matthiasa boli oprávnení uskutočniť akúkoľvek voľbu dostupnú podľa dánskych pravidiel v čase, keď mali zvyčajné bydlisko v Dánsku. To, čoho sa teraz domáhajú, nie je zaregistrovanie dieťaťa, ktorému ešte nebolo určené žiadne priezvisko, ale prepísanie mena, ktoré už dieťa nosilo v súlade s právom svojho miesta narodenia a stabilného bydliska, v nemeckej matrike. Zatiaľ čo v súlade s článkom 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa muselo byť meno Leonharda Matthiasa ihneď po narodení zaregistrované v Dánsku, zo znenia § 1617 ods. 3 BGB sa zdá byť jasné, že neexistovala žiadna automatická požiadavka na okamžitý zápis jeho mena do nemeckého registračného alebo identifikačného dokladu.

52. Pristúpim k tejto veci na uvedenom užšom základe a posúdim po prvé to, či situácia patrí do pôsobnosti práva Spoločenstva; po druhé, či zahŕňa akúkoľvek diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti alebo

29 — Treba pripustiť, že v bode 42 svojho rozsudku sa vyjadril k *raison d'être* oboch systémov a k spôsobom, ktorým sa, ako sa zdalo, oba uvedenému *raison d'être* prispôsobili, ale pokiaľ ide o ich relatívny význam, nevyvodil žiaden záver.

z dôvodu zásahu do práva na voľný pohyb a pobyt; po tretie, či akákoľvek taká diskriminácia alebo zásah — ak existujú — môžu byť odôvodnené.

Uplatniteľnosť práva Spoločenstva

53. Vo svojich návrhoch vo veci Standesamt Stadt Niebüll [30] generálny advokát Jacobs upozornil na zistenie Súdneho dvora vo veci García Avello, že spojitosť s právom Spoločenstva existuje, pokiaľ ide o dotknuté deti, „ktoré sú štátnymi príslušníkmi jedného členského štátu oprávnene bývajúcimi na území iného členského štátu“ [31], a zastával názor, že to isté platí v prípade Leonharda Matthiasa.

54. Poukázal tiež na stanovisko vo veci Zhu a Chen [32] v tom zmysle, že situáciu štátneho príslušníka členského štátu, ktorý sa narodil v inom členskom štáte a ktorý ešte nevyužil právo na voľný pohyb, nemožno zamieňať so situáciou, ktorá je výlučne vnútroštátneho charakteru, a tým ho pripraviť o výhody plynúce z ustanovení práva Spoločenstva v oblasti voľného pohybu a pobytu osôb. Súdny dvor v uvedenej veci pokračoval tým [33], že spresnil, že dieťa môže využívať práva na základe uvedených ustanovení pred dosiahnutím veku, v ktorom je spôsobilé uplatňovať uvedené práva osobne.

55. Zdá sa mi, že situácia v spore vo veci samej patrí do pôsobnosti práva Spoločenstva z analogických, ale dokonca ešte významnejších dôvodov.

56. Po prvé sa Leonhard Matthias narodil a má zvyčajné bydlisko v jednom členskom štáte, zatiaľ čo má (iba) štátnu príslušnosť iného členského štátu.

57. Po druhé požíva Leonhard Matthias právo na voľný pohyb a pobyt na základe práva Spoločenstva. Navyše, na rozdiel od detí v prípade vecí García Avello alebo Zhu a Chen, vykonával a naďalej vykonáva uvedené právo tým, že striedavo býva v dvoch predmetných členských štátoch, a tým, že sa opakovane presúva z jedného do druhého — keďže ho k tomu nútia rodinné pomery, nad ktorými nemá žiadnu kontrolu.

30 — V bodoch 48 a 49.
31 — Bod 27 rozsudku.
32 — Vec C-200/02, Zb. s. I-9925, bod 19.
33 — V bode 20.

58. Po tretie sa v priebehu uvedeného konania stretol s konfliktom medzi pravidlom uloženým mu právom jedného členského štátu a možnosťou dostupnou a oprávnene využitou jeho rodičmi v jeho mene na základe práva iného členského štátu.

59. Taká situácia jasne spadá — tak z hľadiska osobnej pôsobnosti, ako aj z hľadiska vecnej pôsobnosti — do pôsobnosti práva Spoločenstva v podobe pravidiel upravujúcich výkon práva na voľný pohyb a práva na nediskriminačné zaobchádzanie občanom.

Dochádza k diskriminácii?

60. Vo svojich návrhoch vo veci Standesamt Stadt Niebüll [34] generálny advokát Jacobs poznamenal, že na základe sporného pravidla sa so všetkými osobami, ktoré majú len nemeckú štátnu príslušnosť, zaobchádza rovnako a že so všetkými osobami, ktoré majú (alebo ktorých rodičia majú) viac ako jednu štátnu príslušnosť, sa zaobchádza rozdielne, ale úplne bez diskriminácie vzhľadom na ich štátnu príslušnosť.

61. Proti uvedenému hodnoteniu nenamietal žiaden z účastníkov, ktorí predložili pripomienky v tomto konaní. Nenamietam ani ja.

62. Je pravda, že pravidlo v článku 10 EGBGB rozlišuje medzi fyzickými osobami podľa ich štátnej príslušnosti, ale také rozlišovanie je nevyhnutné vtedy, keď štátna príslušnosť slúži ako spojenie s konkrétnym právnym systémom. Uvedené pravidlo naopak nediskriminuje z dôvodu štátnej príslušnosti. Účelom zákazu takej diskriminácie nie je vymazať rozdiely, ktoré nevyhnutne vyplývajú zo štátnej príslušnosti k jednému členskému štátu a nie inému (ktoré sú jasne zachované druhou vetou článku 17 ods. 1 ES), ale zabrániť ďalším odlišnostiam v zaobchádzaní, ktoré sú založené na štátnej príslušnosti a ktoré pôsobia ujmu občanovi Únie.

63. Na základe nemeckého pravidla sa s ktorýmkoľvek občanom Únie, ktorý má jedno štátne občianstvo, zaobchádza v súlade s právom členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, zatiaľ čo so všetkými tými, ktorí majú viac ako jednu štátnu príslušnosť sa (v zhode s vecou García Avello [35]) zaobchádza odlišne od osôb s jediným štátnym občianstvom, ale stále v súlade so zákonmi členského štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Okrem toho možno nemecké hmotné právo uplatniť na akúkoľvek osobu, akejkoľvek štátnej príslušnosti, ktorá má zvyčajné

34 — V bode 53.

35 — Body 32 až 35.

bydlisko v Nemecku a ktorá si to želá, takže štátnym príslušníkom iných členských štátov, ktorí takto v Nemecku bývajú, nie sú upreté žiadne výhody dostupné nemeckým štátnym príslušníkom.

64. Zákaz diskriminácie — zásada rovnakého zaobchádzania — sa však v práve Spoločenstva neobmedzuje na otázky štátnej príslušnosti. Je zvyčajne vyjadrovaná ako všeobecná požiadavka, aby sa porovnateľné situácie neposudzovali rozdielne a rozdielne situácie neposudzovali rovnako, okrem prípadu, že takéto posudzovanie je objektívne odôvodnené. [36]

65. Hoci sporné pravidlo jasne zaobchádza rovnakým spôsobom so všetkými situáciami, v ktorých je hraničným určovateľom spájajúcim jednotlivca s právnym systémom štátna príslušnosť, nerozširuje uvedenú rovnosť zaobchádzania na situácie, v ktorých je hraničným určovateľom zvyčajné bydlisko. Právne systémy v rámci Spoločenstva rôzne odkazujú na jedno kritérium alebo na druhé. [37] Možno sa preto pýtať, či zásada rovnosti zaobchádzania nevyžaduje priznanie rovnakej váhy kritériu zvyčajného bydliska uplatňovanému v dánskom práve a kritériu štátnej príslušnosti uplatňovanému v nemeckom práve.

66. Zdá sa mi, že odpoveď musí byť kladná. Odpovedať inak by znamenalo zaujať postoj k tomu, ktoré kritérium je „lepšie“ a mala by mu byť priznaná väčšia váha. Ak sa má takýto postoj zaujať, je to úloha pre zákonodarcu Spoločenstva, nie pre Súdny dvor. Až dovtedy, dokiaľ nebude existovať jednotné pravidlo, je úlohou členských štátov rozhodnúť, ktorý hraničný určovateľ použijú pri určovaní práva uplatniteľného na meno osoby za predpokladu, že pri výkone uvedenej právomoci dodržia právo Spoločenstva.

67. Zatiaľ čo samotná skutočnosť voľby použitia štátnej príslušnosti, a nie zvyčajného bydliska (alebo naopak) ako hraničného určovateľa sama osebe neporušuje požiadavku rovnakého zaobchádzania v práve Spoločenstva, zdá sa, že ju porušuje zamietnutie uznania účinkov aktov, ktoré sú platné podľa iného právneho systému používajúceho iný hraničný určovateľ.

68. Príkladom toho by mohla byť skutočnosť, že ak by sa Leonhard Matthias narodil nie v Dánsku, ale v členskom štáte, ktorý uplatňuje (silnú podobu) *jus soli* [38], mohol by získať

36 — Pozri rozsudok vo veci García Avello, bod 31 a tam uvedenú judikatúru. Súdny dvor bol kritizovaný (pozri Ackermann, citovaný v poznámke pod čiarou 24 vyššie, s. 149) za to, že vo veci García Avello zmiešal všeobecný, „aristotelovský“ pojem rovnakého zaobchádzania s konkrétnym zákazom diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti podľa článku 12 ES. Akékoľvek je odôvodnenie uvedenej kritiky, odkazujem tu na všeobecnú zásadu ako na osobitnú záležitosť.

37 — Nariadenie č. 2201/2003 (citované vyššie v poznámke pod čiarou 25, článok 3) naozaj umožňuje voľbu medzi dvoma kritériami pri určovaní štátu, ktorého súdy majú právomoc vo vzťahu k ukončeniu manželstva, a návrh Komisie na jeho zmenu a doplnenie (citovaný vyššie v poznámke pod čiarou 26, navrhovaný nový článok 20a) by umožnil voľbu pri určovaní uplatniteľného práva.

38 — Napríklad Írsko — pozri rozsudok vo veci Zhu a Chen, bod 9.

štátnu príslušnosť uvedeného členského štátu a nemecké právo by uznalo meno určené v súlade s právom uvedeného členského štátu. S nemeckými štátnymi príslušníkmi narodenými v inom členskom štáte a zaregistrovanými pod menom vytvoreným v súlade s právom tohto štátu ako štátu ich zvyčajného bydliska sa teda zaobchádza odlišne v závislosti od toho, či im uvedený štát tiež umožňuje získať jeho štátnu príslušnosť, čo je záležitosť, ktorá nie je nevyhnutne spojená s kritériom, ktoré sa používa pri určovaní uplatniteľného práva vzťahujúceho sa na mená.

69. Ak preto kolízna norma členského štátu systematicky vedie k zamietaniu uznávania priezviska určeného štátnemu príslušníkovi tohto členského štátu v súlade s právom členského štátu jeho narodenia a zvyčajného bydliska, ktoré je uplatniteľné na základe jeho vlastných kolíznych noriem, potom uvedené zamietnutie nepredstavuje diskrimináciu z dôvodov štátnej príslušnosti zakázanú článkom 12 ES. Je však podľa môjho názoru v rozpore so všeobecnou zásadou rovnosti zaobchádzania. Uvedená zásada vyžaduje, aby sa v prípade, že nejde o čisto vnútornú situáciu členského štátu, ale o situáciu, ktorá zahŕňa výkon práva zaručeného Zmluvou ES, spojenie s právom iného členského štátu neposudzovalo odlišne podľa toho, či je (v súlade s právom uvedeného iného členského štátu) založené na štátnej príslušnosti alebo na zvyčajnom bydlisku.

70. Ďalšie porušenie tejto všeobecnej zásady možno vidieť v skutočnosti, že nemecké pravidlo posudzuje rovnako odlišné situácie na jednej strane nemeckých štátnych príslušníkov, ktorých meno nebolo predtým zaregistrované v inom členskom štáte, a na druhej strane nemeckých štátnych príslušníkov, ktorých meno takto zaregistrované bolo.

71. Tak ako v prípade zákazu diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti, zásada rovnosti zaobchádzania nebráni všeobecne akýmkoľvek odlišnostiam bez ohľadu na okolnosti. Zdá sa byť preto nevyhnutné pýtať sa, či dochádza k zásahu do práva na voľný pohyb a pobyt Leonharda Matthiasa.

Dochádza k zásahu do práva na voľný pohyb a/alebo pobyt?

72. Vo veci García Avello Súdny dvor poznamenal, že „rozdielnosť priezvisk môže dotknutým osobám priniesť vážne komplikácie tak profesionálneho, ako aj súkromného charakteru vyplývajúce okrem iného z ťažkostí

pri využívaní právnych účinkov diplomov alebo dokumentov v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, vystavených na priezvisko uznané v inom členskom štáte, ktorého sú tiež štátnymi príslušníkmi“. [39]

73. Také komplikácie nie sú vôbec zmenšené skutočnosťou, že osoba má štátnu príslušnosť iba jedného z dotknutých členských štátov. Z praktického hľadiska vyplývajú nie z toho, že osoba má viac ako jednu štátnu príslušnosť, ale zo skutočnosti, že osoba sa ako občan Únie pohybuje medzi členskými štátmi a postupne žije, študuje, pracuje, domáha sa dávok, absolvuje administratívne formality, otvára bankové účty a uskutočňuje veľa ďalších transakcií každodenného života v každom z nich.

74. Uvedené praktické ťažkosti podľa názoru generálneho advokáta Jacobsa v jeho návrhoch vo veci Standesamt Stadt Niebüll „predstavujú jasnú prekážku… práva [Leonharda Matthiasa] ako občana pohybovať sa a zdržiavať sa slobodne na území členských štátov“. [40] S týmto názorom súhlasím.

75. Niekoľko členských štátov však tvrdilo, že ani v kolíznej norme, o ktorú ide v tejto veci, ani v jej uplatnení nie je nič, čo by malo zo svojej podstaty brániť výkonu práva na voľný pohyb a pobyt alebo ho urobiť menej príťažlivým. [41] Rodičia Leonharda Matthiasa si mohli v Dánsku vybrať priezvisko plne zlučiteľné s nemeckým právom a také priezvisko by bolo dieťaťu určené, ak by si úmyselne nevybrali inak. Rodičov nemožno odradiť od toho, aby sa presťahovali do iného členského štátu, tým, že budú vedieť, že sa s nimi bude zaobchádzať rovnako, ako keby právo tak urobiť neuplatnili.

76. Uvedená argumentácia nemôže byť sama osebe chybná — a je zrejme pravda, že neexistuje žiaden členský štát, v ktorom by priezvisko Leonharda Matthiasa, ak by sa tam narodil, muselo byť zaregistrované v podobe nezlučiteľnej s nemeckými hmotnoprávnymi pravidlami.

77. Zdá sa mi však, že uvedené tvrdenie je mimo kontextu. Otázkou nie je to, či rodičia môžu byť odradení od uplatňovania svojich práv na pohyb a pobyt alebo či im môže byť bránené vo výkone uvedených práv akýmikoľvek pravidlami, ktoré sa môžu uplatňovať pri určovaní priezviska ich detí, narodených alebo nenarodených. Otázkou je, či dieťa, ktorého narodenie bolo oprávnene zaregistrované pod konkrétnym menom v súlade

39 — Bod 36 rozsudku.
40 — Bod 54 návrhov.
41 — Pozri analogicky napríklad veci Kraus, C-19/92, Zb. s. I-1663, bod 32, alebo Burbaud, C-285/01, Zb. s. I-8219, bod 95.

s právom členského štátu miesta uvedeného narodenia a ktoré samo nevykonalo žiadnu voľbu, pokiaľ ide o uvedené zaregistrovanie, trpí nepríjemnosťami alebo ťažkosťami pri výkone svojich vlastných práv občana Únie [42], ak členský štát jeho štátnej príslušnosti odmieta uznať takto zaregistrované meno.

78. Odpoveď musí byť kladná. Prinajmenšom bude existovať rozpor medzi jeho rodným listom a jeho cestovnými dokumentmi. Pre niekoho, kto, ako Leonhard Matthias, naďalej žije hlavne v členskom štáte svojho narodenia, zatiaľ čo udržiava silné spojenie s členským štátom, ktorého je štátnym príslušníkom, budú problémy nevyhnutne narastať. V živote postupne získa rozličné dokumenty na meno uvedené v jeho rodnom liste, ale môže tiež získať iné dokumenty na meno uznané členským štátom jeho štátnej príslušnosti. V oboch štátoch môže študovať a získať odbornú spôsobilosť. V oboch štátoch môže byť zaregistrovaný na účely sociálneho zabezpečenia. Môže sa presťahovať do tretieho členského štátu a naraziť na administratívne ťažkosti, pretože má odlišné meno v rozličných dokumentoch. A nemožno ignorovať skutočnosť, že tak verejné orgány, ako aj súkromné subjekty sa v posledných rokoch stávajú stále viac podozrievavými vo vzťahu k akejkoľvek situácii, ktorá sa zdá byť nezvyčajnou, často s mimoriadne nepríjemnými následkami pre tých, ktorých upodozrievajú.

79. Zdá sa mi byť preto jasné, že zamietnutie zo strany členského štátu, ktorého je osoba štátnym príslušníkom, týkajúce sa uznania mena, ktoré bolo osobe oprávnene určené, tejto osobe nevyhnutne značne sťažuje výkon svojich práv občana Únie voľne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov. Skutočnosť, že Leonhardovi Matthiasovi, ako na to poukazuje francúzska vláda v tejto veci, v skutočnosti ešte nebolo zabránené v pohybe medzi Dánskom a Nemeckom a ani od neho nebol odradený, neznamená, že jeho právo tak urobiť nebolo obmedzené.

Môže existovať odôvodnenie?

80. Ak je v zásade spôsob, ktorým sa uplatňuje nemecké právo v takom prípade, ako je prípad Leonharda Matthiasa — a opätovne zdôrazňujem, že ide o zamietnutie zaregistrovania priezviska, ktoré mu bolo určené v súlade so zákonom v Dánsku — nezlučiteľný s požiadavkou rovnosti zaobchádzania a zároveň zasahuje do jeho práv občana Únie vyplývajúcich zo Zmluvy, môže existovať nejaké odôvodnenie pre predmetné zamietnutie?

81. Možné odôvodnenia možno rozdeliť na tie, ktoré sú systematickej povahy a mohli by

42 — Porovnaj veci García Avello a Zhu a Chen, kde v oboch prípadoch Súdny dvor zdôraznil práva detí.

odôvodniť automatické zamietnutie uznania alebo prepísania mena kedykoľvek sú splnené určité kritériá, a tie, ktoré sa bližšie vzťahujú na konkrétnu situáciu a mohli by odôvodniť zamietnutie na *ad hoc* základe.

82. V skôr uvedenej kategórii Nemecko poukázalo na výhodu nepovoľovania zložených priezvisk spájajúcich priezviská oboch rodičov (ak by totiž bola prax povolená, budúce generácie by sa mohli ocitnúť v situácii, kedy by mali priezviská nezvládnuteľnej dĺžky [43], zložené z už raz zložených mien) a výhodu používania iba štátnej príslušnosti ako hraničného určovateľa pri určovaní práva uplatniteľného na meno jednotlivca (je to totiž stabilnejšie a ľahšie určiteľné kritérium ako zvyčajné bydlisko).

83. Ako som už uviedla, nepovažujem za nevyhnutné alebo vhodné zaujímať postoj k relatívnemu významu rozličných hmotnoprávnych pravidiel alebo kolíznych noriem v tejto oblasti. Zdá sa mi však, že Nemecko sa tak či tak o také tvrdenia opierať nemôže, keďže nemecké právo úplne nevylučuje ani zložené priezviská pre svojich vlastných štátnych príslušníkov (ak je napríklad podľa článku 10 ods. 3 EGBGB meno určené v súlade s vnútroštátnym právom rodiča, ktorý má inú štátnu príslušnosť), ani použitie zvyčajného bydliska ako hraničného určovateľa (opäť podľa článku 10 ods. 3 EGBGB sa nemecké právo môže uplatniť dokonca aj pri neexistencii nemeckej štátnej príslušnosti, ak má niektorý z rodičov bydlisko v Nemecku [44]). Nezdá sa preto, že by uznanie zloženého priezviska Leonharda Matthiasa, ktoré mu bolo v súlade so zákonom dané v jeho členskom štáte narodenia a zvyčajného bydliska, porušovalo akékoľvek absolútne pravidlo nemeckého práva. [45]

84. Litovská vláda (ktorá sa v iných ohľadoch domnieva, že účinok nemeckých pravidiel nie je v rozpore s právom Spoločenstva) v kategórii odôvodnení systematickej povahy naďalej tvrdí, že od žiadneho členského štátu by sa nemalo vyžadovať, aby uznal mená určené jeho štátnym príslušníkom v súlade s cudzím právom, ak sú uvedené mená nezlučiteľné so štruktúrou jeho národného jazyka, ktorý je podstatnou súčasťou jeho národného dedičstva. Litovské priezviská

43 — Zdá sa, že najdlhšie zložené priezvisko zaznamenané v Spojenom kráľovstve je Temple-Nugent-Brydges-Chandos-Grenville, ktoré niesli vojvodovia z Buckinghamu a Chandosu v rokoch 1822 až 1889, keď titul zanikol — možno kvôli nadužívaniu priezvisk. Väčšina rodín sa však zvláda vyhnúť takýmto krajnostiam.

44 — Je zaujímavé všimnúť si vec, na ktorú odkazoval generálny tajomník CIEC na jeho valnom zhromaždení v Edinburghu 15. septembra 2004. Dňa 16. februára 2004 Tribunal Administratif (správny súd) v Luxembursku zrušil rozhodnutie luxemburských orgánov zamietajúce umožniť dieťaťu luxemburskej dvojice s bydliskom v Nemecku zaregistrovanie v Luxembursku pod priezviskom matky. Dvojica si uvedené meno vybrala ako ich spoločné priezvisko (pozri bod 16 a poznámku pod čiarou 12) a dieťa, narodené v Nemecku, tam bolo pod uvedeným menom zaregistrované, plne v súlade s nemeckým právom, ktoré mohlo byť použité, podľa jeho vlastných kolíznych noriem, ako právo miesta bydliska. Luxemburský súd rozhodol, že taká situácia nemohla byť považovaná za situáciu v rozpore s verejným poriadkom v Luxembursku.

45 — Porovnaj bod 44 rozsudku vo veci García Avello, v ktorom Súdny dvor zdôraznil, že systematické odmietanie belgických orgánov povoľovať zmenu priezviska bolo jasne neprimerané, keďže výnimky boli dostupné v iných porovnateľných situáciách.

majú odlišné podoby podľa toho, či sú mužské alebo ženské, a ak sú ženské, podľa toho, či je žena vydatá alebo slobodná. Uvedené rozdiely vychádzajú zo samotnej štruktúry jazyka a skreslené podoby sú neprípustné z dôvodu národnej politiky.

85. V kontexte tejto veci sa mi nezdá nevyhnutné rozhodovať o uvedenom tvrdení. Nič nenaznačuje, že zložené priezvisko, ako je „Grunkin-Paul“, porušuje základné hodnoty nemeckého jazyka. Poznamenávam však, že Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil význam ohľadu na národný jazyk v oblasti osobných mien a uznal, že uplatňovanie jazykových pravidiel môže byť odôvodnené. [46]

86. Čo sa týka okolností, ktoré by mohli odôvodniť zamietnutie uznania alebo prepísania mena v konkrétnej veci, možnosti sú rôzne. Je jasné, že je odôvodniteľné zamietnuť zaregistrovanie priezviska, ktoré bolo nejakým spôsobom smiešne alebo urážlivé. Ak by vnútroštátne právo úplne bránilo možnosti, aby mali súrodenci rôzne priezviská, bolo by možno odôvodniteľné zamietnuť zaregistrovať meno, ktoré by takú situáciu spôsobilo. Mohlo by tiež byť odôvodniteľné zamietnuť uznanie mena určeného v súlade s právom iného členského štátu, s ktorým je dieťa spojené narodením, ale nie štátnou príslušnosťou, ak sa ukáže, že miesto narodenia bolo vybraté iba na účely obídenia pravidiel členského štátu štátnej príslušnosti bez toho, aby s uvedeným miestom existovalo akékoľvek iné skutočné spojenie. [47]

87. V tejto veci však nič nenaznačuje, že sa ňu vzťahuje niektorá z uvedených okolností. Konkrétne sa zdá, že spojenie Leonharda Matthiasa s Dánskom, kde žil počas väčšiny svojho života a kde treba očakávať, že si našiel priateľov a zapustil korene, je skutočné a stabilné. V tejto súvislosti — a s ohľadom na akékoľvek zamietnutie za porovnateľných okolností zaregistrovať meno na základe faktorov osobitných pre konkrétnu vec — pripomínam, že nemecké orgány a súdy, ako aj súdy všetkých členských štátov, musia v prvom rade zohľadňovať najlepšie záujmy

46 — Pozri rozsudok vo veci Bulgakov/Ukrajina (č. 59894/00, 11. septembra 2007, bod 43 a tam citovanú judikatúru).

47 — Treba pripustiť, že s umožnením takého odôvodnenia by bolo spojené určité napätie s rozsudkom Súdneho dvora vo veci Zhu a Chen citovaným v poznámke pod čiarou 32, v ktorého bode 34 a nasl. Súdny dvor odmietol tvrdenie, že nie je možné odvolávať sa na štátnu príslušnosť členského štátu nadobudnutú na základe miesta narodenia, ktoré bolo úmyselne vybraté len pre uvedený účel. Argumentácia Súdneho dvora v uvedenej veci však bola založená na práve každého členského štátu stanoviť podmienky pre nadobúdanie štátnej príslušnosti a netýkala sa použitia štátnej príslušnosti alebo akéhokoľvek iného kritéria ako hraničného určovateľa na účely medzinárodného práva súkromného. Pozri tiež vec C-370/90, Singh, Zb. s. I-4265, bod 24 a tam citovanú judikatúru.

dieťaťa. [48] Určite sa mi zdá pravdepodobné, že je v záujme Leonharda Matthiasa, ktorý sa teraz blíži k svojim desiatym narodeninám, aby bolo priezvisko, ktoré mal takmer počas celého života v členskom štáte svojho zvyčajného a stabilného bydliska, uznané orgánmi členského štátu jeho štátnej príslušnosti.

Záverečné poznámky

88. Dospela som teda k záveru, že Súdny dvor by mal vykladať právo Spoločenstva vo vzťahu k právu občana na voľný pohyb a pobyt v celej Európskej únii a vo vzťahu k právu nebyť pritom vystavený diskriminácii tak, že v spore vo veci samej musí byť priezvisko Leonharda Matthiasa, Grunkin-Paul, v súlade so zákonom zaregistrované v Dánsku pred viac ako deviatimi rokmi, zaregistrované v Nemecku.

89. Je samozrejme pravda, že v konaní o prejudiciálnej otázke je úlohou Súdneho dvora poskytnúť výklad práva Spoločenstva a neuplatňovať uvedené právo na skutkové okolnosti sporu vo veci samej a že účelom konania je zabezpečiť jednotný výklad a uplatňovanie práva Spoločenstva vo všetkých členských štátoch. Inými slovami, Súdny dvor nemôže sám rozhodnúť o konkrétnej veci prejednávanej pred vnútroštátnym súdom, ale jeho rozhodnutie určí jej výsledok, ako aj výsledok iných porovnateľných konaní, ktoré môžu prejednávať iné vnútroštátne súdy.

90. Práve vo vzťahu k neskôr uvedenému aspektu som zdôraznila potrebu určitej miery opatrnosti v tejto veci. Zatiaľ čo plne súhlasím s generálnym advokátom Jacobsom, že „je úplne nezlučiteľné s postavením a právami občana Európskej únie, ktoré je podľa slov Súdneho dvora ‚určené na to, aby bolo základným stavom štátnych príslušníkov členských štátov', aby sa od občana požadovalo mať rozdielne mená podľa zákonov rozdielnych členských štátov", [49] uznávam tiež široko vyjadrenú obavu, že jemná stavba pravidiel medzinárodného práva súkromného týkajúcich sa osobného statusu v rámci Európskej únie by nemala byť uvrhnutá do úplného zmätku.

91. Zdôraznila by som preto, že môj prístup by nevyžadoval žiadnu veľkú zmenu nemeckých hmotnoprávnych alebo kolíznych noriem v oblasti mien, ale by od nich jednoducho vyžadoval, aby poskytli väčší priestor na uznanie predošlej voľby mena platne

48 — Pozri bod 9 vyššie.

49 — Návrhy vo veci Standesamt Stadt Niebüll, bod 56, citujúce vec C-209/03, Bidar, Zb. s. I-2119, bod 31.

uskutočnenej v súlade s právom iného členského štátu. V uvedenom rozsahu tento prístup nezahŕňa nič viac ako uplatnenie zásady vzájomného uznávania, o ktorú sa opiera veľká časť práva Spoločenstva, nielen v hospodárskej oblasti, ale tiež v občianskoprávnych záležitostiach.

92. Navyše by som odporúčala v tejto veci rozhodnutie, ktoré je šité nielen na mieru konkrétnemu typu situácie, v ktorej sa nachádza Leonhard Matthias, ale ktoré by tiež umožňovalo určitý rozsah odôvodniteľných výnimiek z dôvodu verejného poriadku (hoci nekonštatujem, že by v tomto konaní boli uvedené akékoľvek platné výnimky, pokiaľ ide o spôsob, akým sa v súčasnosti uplatňujú príslušné nemecké pravidlá).

93. Napokon by som poukázala na to, že zatiaľ čo určenie mena osoby patrí do pôsobnosti zákonov o osobnom statuse, je to v rámci uvedenej oblasti dosť špecifická záležitosť. Zahŕňa identifikáciu, čo je iná záležitosť ako právne postavenie alebo spôsobilosť. V dôsledku toho sa nedomnievam, že by z týchto návrhov malo vyplývať, že rozhodnutie týkajúce sa mien by malo byť prenesené na tieto iné záležitosti.

Návrh

94. Vzhľadom na uvedené dôvody zastávam názor, že Súdny dvor by mal na prejudiciálne otázky položené Amtsgericht Flensburg odpovedať takto:

— kolízna norma, podľa ktorej má byť meno osoby určené v súlade s právom jej štátnej príslušnosti, nie je sama osobe nezlučiteľná s článkami 12 ES, 17 ES alebo 18 ES,

— akákoľvek takáto norma však musí byť uplatňovaná spôsobom, ktorý rešpektuje právo každého občana Únie na voľný pohyb a pobyt na území členských štátov,

— uvedené právo rešpektované nie je, ak bol taký občan zaregistrovaný pod jedným menom v súlade s uplatniteľným právom miesta jeho narodenia predtým, ako sa stane nevyhnutným zaregistrovať jeho meno inde, a následne sa od neho požaduje, aby si zaregistroval v inom členskom štáte iné meno,

— v dôsledku toho nesmú orgány členského štátu pri zaregistrovaní občana Únie automaticky zamietnuť uznanie mena, pod ktorým už bol oprávnene zaregistrovaný v súlade s pravidlami iného členského štátu, ibaže by uznanie bolo v rozpore s naliehavými dôvodmi všeobecného záujmu, ktoré neumožňujú žiadnu výnimku.